

ضرورت بازنگری جدی نحوه بازپرداخت

تسهیلات ارزی واحد های تولیدی

نویسنده: مهندس سید مهرداد هاشمی نسب - مدیر عامل شرکت راک صنعت پارس

کار مدیران ارشد بخش صنعت و اقتصاد کشور قرار داشته که نتایج عملیاتی آن تصویب و پرداخت انواع تسهیلات ارزی جهت انجام سرمایه گذاری های تولیدی بوده است و در همین رهگذر تعداد زیادی واحد تولیدی کوچک و بزرگ نیز در کشور تأسیس شده و به بهره برداری رسیده و تعدادی نیز اساساً به بهره برداری نرسیده و یا با گذشت مدت زمانی کوتاه با مشکلات جدی مواجه شده است. (نحوه ارزیابی طرح های سرمایه گذاری و اعطای تسهیلات نیز جای بحث و بررسی فراوان دارد که این موضوع نیز منظور اصلی نگارنده نمی باشد) نکته ای که تمرکز این متن بر آن استوار است موضوع نحوه تسویه حساب (باز پرداخت) و تسهیلات تخصیص یافته به واحدهای صنعتی است چرا که واحد های تولیدی که با ارز شناور نسبت به دریافت وام و احداث کارخانه اقدام نموده اند طی طرح های توجیهی و برنامه های راهبردی خود یک محدوده قابل تصور و قابل تحمل از تغییرات نرخ ارز در مقابل ریال را در چهارچوب مطالعات حساسیت سنجی خود پیش بینی و ارزیابی کرده اند حال آنکه دامنه تغییرات نرخ ارز در طول پنج سال گذشته به حدی بوده که نوسان پیش بینی ها غیر قابل جبران شده و عملاً واحد های تولیدی که به رغم مشکلات عدیده از تسهیلات ارزی برای راه اندازی موفق بهره جسته و از هفت خوان ورود به تولید و رقابت گذشته و در مرحله بهره برداری تجاری قرار گرفته اند به نگاه خود را با حجم غیر قابل تصور بدهی های بانکی مواجه می بینند (بعضاً نرخ دریافت تسهیلات با توجه به شنواری و تغییرات قیمت ارز برای واحد های دریافت کننده تسهیلات تا ۲۰۰٪ نیز می رسد) این در شرایطی است که مشکلات ناشی از بحرانهای اقتصادی و سیاسی و برخی تحریم ها عملاً امکان رقابت بین المللی سالم و عرضه محصولات در بازارهای جهانی و کسب درآمد ارزی از این محل را نیز بسیار محدود نموده است. در چنین شرایطی سرمایه گذاران کارآفرین از یک طرف با مشکل هزینه های بالای تولیدی ناشی از هدفمندی یارانه ها، افزایش قیمت مواد اولیه و دستمزد نیروی انسانی و کاهش توان خرید و از طرف دیگر با بدهی های بانکی در حال افزایش (بدلیل افزایش نرخ ارز) مواجه هستند که به شکل مستقیم با احتساب هزینه های مالی و استهلاک روی قیمت تمام شده کالا تأثیر می گذارند. این موضوع در بخش های خاص صنعت که از حاشیه سود پائین، وابستگی بالا به نیروی انسانی و رقابتی شدید برخوردار هستند (به لحاظ ماهیت صنعت مثل صنعت نساجی و پوشاک) به شکل چشمگیری با سرعت و شتاب بیشتری به تخریب جایگاه تجاری بنگاه های اقتصادی می انجامد و لذا ضروری است تا در این خصوص در کمترین زمان ممکن مطالعات و تصمیم گیری های اساسی صورت بگیرد چرا که در غیر اینصورت شاهد تعطیلی بسیاری از واحد های فعال و پویا خواهیم بود که نتایج آن ضرورتی به توضیح ندارد. در این راستا برگزاری جلساتی با حضور مدیران ارشد سیستم بانکی وزارت صنایع و معادن و انجمن صنایع نساجی و پوشاک و تشریح شرایط و ارائه مستندات در جهت برنامه ریزی های جدید و تجدید نظر در نحوه بازپرداخت تسهیلات ارزی اولین قدم اجرایی برای جلوگیری از بحران های قریب الوقوع محسوب می گردد. شایان توجه است در وضعیت خاص رقابت در صحنه عرضه محصولات نساجی و پوشاک در صورت تعطیلی هر واحد سهم بازار مربوطه به سرعت توسط رقبای خارجی جذب شده و امکان ورود مجدد و کسب سهم بازار مطلوب در آینده بسیار مشکل خواهد بود و لذا جلوگیری از وقوع این اتفاقات قبل از بحران و تعطیلی واحد های تولیدی می بایست با اولویت در دستور کار قرار گیرد تا ضمن جلوگیری از ورود به بحران، انگیزه سرمایه گذاری های مجدد در بین کارآفرینان نیز تضعیف نشده و زمینه توسعه تولید ملی تقویت گردد.

یکی از بدیهی ترین پیش فرض های توسعه پایدار اقتصادی، سرمایه گذاری در حوزه تولید است، چرا که انجام سرمایه گذاری در این بخشها قادر است نقش مهمی در ارتقاء سطح اشتغال مولد، کاهش جرائم و ناهنجاریهای اجتماعی، ارتقاء سطح رفاه عمومی و درآمد ملی ایفا نماید. هر چند در اولویت بندی حوزه های سرمایه گذاری با توجه به شرایط و اقتضای زمان و مکان می توان پرسش ها و بحث های جدی و کلیدی را مطرح نمود در مورد کشورهایی مانند ایران ضرورت سرمایه گذاری تولیدی به شکل عام غیر قابل تردید و محتوم به نظر می رسد چرا که در صورت عدم توجه به این موضوع مهم، اقتصاد کشور به هیچ عنوان در صحنه جهانی قادر به رقابت سالم و پویا نخواهد بود چرا که روند مدیریت سرمایه در اکثر کشورهای در حال توسعه جهان بیش از ۲۰ سال است که آغاز شده و در بسیاری موارد به رغم افت خیزهای اقتصادی منطقه ای و جهانی نتایج مطلوب و چشمگیری را نیز به بار آورده است. شاهد این مدعا وضعیت توسعه اقتصادی کشورهایی مانند مالزی، سنگاپور، ترکیه، ویتنام، چین، قطر، ... در سالهای اخیر می باشد. در بسیاری از کشورهای در حال توسعه محدودیت منابع سرمایه گذاری یکی از اصلی ترین مشکلات راهبردی توسعه اقتصادی می باشد و لذا جذب سرمایه های خارجی برای توسعه از مهمترین روش های معمول برای جبران محدودیت منابع محسوب می گردد. نکته قابل توجه این است که اکثر کشورهای موفق در حوزه اقتصاد و صنعت محیط های مناسبی را برای جذب سرمایه های خارجی فراهم نموده و از محل تسهیم منافع با سرمایه گذاران خارجی موجبات توسعه و بالندگی اقتصاد کشورهای میزبان سرمایه را نیز فراهم نموده اند.

"جدول میزان جذب سرمایه گذاری خارجی (میلیون دلار) طی سالهای ۲۰۰۵-۲۰۰۹"

سال	۲۰۰۵	۲۰۰۶	۲۰۰۷	۲۰۰۸	۲۰۰۹
چین	۷۲۴۰۶	۷۲۷۱۵	۸۳۵۲۱	۱۰۸۳۱۲	۹۵۰۰۰
هند	۷۶۲۱	۲۰۳۲۷	۲۵۰۰۱	۴۰۴۱۸	۳۴۶۱۳
اندونزی	۸۳۳۶	۴۹۱۴	۶۹۲۸	۹۳۱۸	۴۸۸۷
ایران	۳۱۳۵	۱۶۴۶	۱۶۶۹	۱۶۱۵	۲۰۱۶
عراق	۵۱۵	۳۸۳	۹۷۲	۱۸۵۵	۱۰۷۰
قطر	۲۵۰۰	۳۵۰۰	۴۷۰۰	۴۱۰۷	۸۷۲۲
ترکیه	۱۰۰۱۰	۲۰۲۲۲	۲۲۰۲۲	۱۸۱۴۸	۷۶۱۰

منبع: سایت سازمان کنفرانس تجارت و توسعه سازمان ملل (آنکتاد)

در ایران به رغم تلاش ها و برنامه ریزی های انجام شده توسط نهادهای قانون گذاری و اجرایی به دلایل زیاد (من جمله مسائل سیاسی که موضوع این نوشتار نیست) در سال های اخیر توفیق چندانی در جذب سرمایه خارجی به حوزه های مختلف اقتصاد ایران (حتی صنایع راهبردی و مهمی مانند انرژی) حاصل نشده است که شاهد این امر نیز مقایسه میزان جذب سرمایه خارجی در طی پنج سال گذشته توسط ایران و کشورهایی مانند ترکیه، قطر، عراق، اندونزی و ... می باشد (بدیهی است این مقایسه با کشورهایی چون چین، هند و برزیل نتایج کاملاً متفاوتی را ارائه خواهد داد). در کنار بحث جذب سرمایه گذاران خارجی در ایران موضوع بهره برداری از منابع ارزی حاصل از فروش نفت برای انجام سرمایه گذاریهای اقتصادی و به خصوص صنعتی از مدتها پیش در دستور